

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ
ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΣΕΡΩΝΗ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ. 18607/05)
ΑΠΟΦΑΣΗ
ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ
7 Φεβρουαρίου 2008

*Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική
υπό τις οριζόμενες στο άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως προϋποθέσεις.
Ενδέχεται να τύχει βελτιώσεων ως προς τη μορφή.*

Στην υπόθεση Τσερώνη κατά της Ελλάδος

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζον σε τμήμα συντιθέμενο από τους δικαστές :

Λουκή Λουκαΐδη, *Πρόεδρο*,

Χρήστο Ροζάκη,

Nina Vajić,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

και τον *Γραμματέα του Τμήματος*, Søren Nielsen.

Αφού διασκέφτηκε σε συμβούλιο στις 17 Ιανουαρίου 2008.

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία υιοθετήθηκε κατά την ως άνω
ημερομηνία :

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση εισήχθη δυνάμει της (υπ' αριθ. 18607/05) προσφυγής, την οποία κατέθεσε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας ένας Έλληνας υπήκοος («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 28 Απριλίου 2005 δυνάμει του άρθρου 34 της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο Προσφεύγων εκπροσωπείται από τους Δικηγόρους Αθηνών Π. Γιαταγαντζίδη και Ε. Μεταξάρη. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους εξουσιοδοτημένους εκπροσώπους του πληρεξουσίου της, Μ. Απέσσο, Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Ο. Πατσοπούλου, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Ο προσφεύγων διατυπώνει παράπονα, ειδικότερα, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, όσον αφορά τη διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας.

4. Στις 7 Δεκεμβρίου 2006, το Δικαστήριο απεφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τη σχετική προς τη διάρκεια της διαδικασίας αιτίαση και να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

5. Τόσο ο προσφεύγων όσο και η Κυβέρνηση κατέθεσαν εγγράφως παρατηρήσεις επί της ουσίας της υποθέσεως (άρθρο 59 παρ. 1 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

6. Ο προσφεύγων είναι κύριος εξ αδιαιρέτου ποσοστού οικοπέδου κειμένου στην πόλη των Πατρών.

7. Με το β.δ. της 15^{ης} Φεβρουαρίου 1971, το οποίο επικυρώθηκε με νεότερο προεδρικό διάταγμα της 11^{ης} Μαρτίου 1983, τμήμα του εν λόγω οικοπέδου απαλλοτριώθηκε, όπως και άλλες ιδιοκτησίες, δυνάμει του νέου ρυμοτομικού σχεδίου της πόλεως των Πατρών. Επί πολλά έτη, η Διοίκηση δεν υιοθέτησε κάποιο μέτρο για την εφαρμογή των διαταγμάτων αυτών.

8. Το 1988, το Γραφείο Πολεοδομίας της Νομαρχίας Αχαΐας εξέδωσε πράξη τακτοποιήσεως και αναλογισμού αποζημιώσεως). Η πράξη αυτή ακυρώθηκε, στη συνέχεια, λόγω νέας τροποποίησης του ρυμοτομικού σχεδίου με την από 14 Σεπτεμβρίου υπ' αριθ. 1988 Χ7328/1988 απόφαση του Νομάρχη Αχαΐας.

9. Στις 16 Νοεμβρίου 1988, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση ακυρώσεως της υπ' αριθ. Χ7328/1988 νομαρχιακής αποφάσεως.

10. Στις 5 Οκτωβρίου 1992, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση για τυπικό ελάττωμα (απόφαση 3152/1992).

11. Στις 4 Φεβρουαρίου 1993, ο Νομάρχης εξέδωσε την υπ' αριθ. Χ395/1993 απόφαση, με την οποία τροποποιούσε, εκ νέου, το ρυμοτομικό σχέδιο.

12. Στις 8 Μαρτίου 1993, ο προσφεύγων κατέθεσε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας αίτηση ακυρώσεως αυτής της νέας αποφάσεως.

13. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2004, το Συμβούλιο της Επικρατείας ακύρωσε την απόφαση Χ395/1993 για τυπικό ελάττωμα. Κατά το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο, η τροποποίηση του ρυμοτομικού σχεδίου ηδύνατο να λάβει χώρα μόνο με προεδρικό διάταγμα (απόφαση 2280/2004). Η απόφαση αυτή θεωρήθηκε και καθαρογράφηκε την 1^η Νοεμβρίου 2004.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΡΟΒΑΛΛΟΜΕΝΗΣ ΑΙΤΙΑΣΕΩΣ ΓΙΑ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

14. Ο προσφεύγων διατυπώνει παράπονα όσον αφορά τη διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία ολοκληρώθηκε με την έκδοση της αποφάσεως 2280/2004. Επικαλείται δε το άρθρο 6 παρ. 1 της Συμβάσεως, το οποίο ορίζει τα εξής σχετικά :

«Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα η υπόθεσή του να δικαστεί (...) εντός ευλόγου προθεσμίας από (...) δικαστήριο, το οποίο (...) θα αποφασίσει (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)»

15. Η Κυβέρνηση αντικρούει τη θέση αυτή και υποστηρίζει, ειδικότερα, ότι δεν δύναται ο προσφεύγων να απαιτεί από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο να χειρίζεται τις υποθέσεις με ρυθμούς ίδιους με τα κατώτερα δικαστήρια.

16. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η υπόθεση δεν ήταν ιδιαιτέρως πολύπλοκη και ότι η διάρκεια της εν λόγω διαδικασίας είναι υπερβολική και εντελώς αδικαιολόγητη.

Α. Επί του παραδεκτού

17. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη κατά την έννοια του άρθρου 35 παρ. 3 της Συμβάσεως. Το Δικαστήριο επισημαίνει, περαιτέρω, ότι η εν λόγω αιτίαση δεν προσκρούει σε κάποιον άλλον λόγο απαραδέκτου. Αρμόζει, επομένως, να γίνει δεκτή ως παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη

18. Η επίμαχη διαδικασία είχε ως αφετηρία την 8^η Μαρτίου 1993, ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων προσέφυγε ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, και ολοκληρώθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 2004, ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως 2280/2004 του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η περίοδος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, διήρκεσε, επομένως, ένδεκα έτη και άνω των έξι μηνών για έναν βαθμό δικαιοδοσίας.

2. Δίκαιος χαρακτήρας της διάρκειας της διαδικασίας

19. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της υποθέσεως και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων, τα οποία έχουν διαμορφωθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υποθέσεως, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και της συμπεριφοράς και ευθύνης των αρμοδίων αρχών, ως και των συνεπειών της διαφοράς για τους ενδιαφερομένους (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά της Γαλλίας* [GC], αριθμ. προσφ. 30979/96, παρ. 43, ΕΔΑΔ 2000-VII).

20. Το Δικαστήριο έχει κατ' επανάληψη εκδικάσει υποθέσεις παρόμοιες με την παρούσα υπόθεση και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως (βλ. *Ελμαλιώτης και Κωνσταντινίδης κατά της Ελλάδος*, αριθ. προσφυγής 28819/04, παρ. 32-36, απόφαση της 25^{ης} Ιανουαρίου 2007).

21. Αφού μελέτησε όλα τα στοιχεία τα οποία του υπεβλήθησαν, το Δικαστήριο φρονεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κάποιο περιστατικό ή επιχείρημα το οποίο θα του επέτρεπε να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην προκειμένη περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι έγκειται στα Συμβαλλόμενα Κράτη να οργανώνουν το δικαστικό τους σύστημα κατά τρόπον ώστε τα δικαστήριά τους να δύνανται να εγγυώνται σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα στην έκδοση οριστικής αποφάσεως επί των αμφισβητήσεων των σχετικών προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αστικής φύσεως εντός ευλόγου προθεσμίας (βλ. *Comingersoll S.A. κατά της Πορτογαλίας* [GC], αριθ. προσφυγής 35382/97, παρ. 24, ΕΔΑΔ 2000-IV).

22. Λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική νομολογία του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας υπήρξε υπερβολική και δεν ανταποκρίθηκε στην περί «ευλόγου προθεσμίας» επιταγή.

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

23. Το άρθρο 41 της Συμβάσεως ορίζει ότι:

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Συμβάσεως ή των Πρωτοκόλλων αυτής, και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους δεν επιτρέπει ειμή την ατελή επανόρθωση των συνεπειών της παραβιάσεως αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εν ανάγκη, στο αδικηθέν μέρος δικαία ικανοποίηση.»

A. Ζημία

24. Ο προσφεύγων ζητά 15.000 ευρώ για την ηθική ζημία, την οποία, όπως ισχυρίζεται, υπέστη.

25. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι και μόνον η διαπίστωση παραβιάσεως θα συνιστούσε επαρκή δικαία ικανοποίηση.

26. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι, λόγω της υπερβολικής διάρκειας της εν λόγω διαδικασίας, ο προσφεύγων υπέστη βεβαία ηθική ζημία, την οποία δεν αντισταθμίζει επαρκώς η διαπίστωση παραβιάσεως της Συμβάσεως. Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, συμφώνως προς το άρθρο 41, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα ολόκληρο το αιτούμενο ποσό, ήτοι 15.000 ευρώ για την ηθική ζημία την οποία υπέστη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

27. Ο προσφεύγων ζητά, επίσης, 8.000 ευρώ για τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη που πραγματοποίησε για την ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία και προσκομίζει δύο τιμολόγια συνολικού ποσού 7.000 ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στις αμοιβές τις οποίες έχει ήδη καταβάλει για την εκπροσώπησή του ενώπιον του Δικαστηρίου.

28. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το ποσό το οποίο ήθελε επιδικασθεί για τον λόγο αυτό, δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 1.000 ευρώ.

29. Το Δικαστήριο υπομινύσκει ότι η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης, συμφώνως προς το άρθρο 41, προϋποθέτει ότι αποδεικνύονται πραγματικά, αναγκαία και, επίσης, εύλογα (*Ιατρίδης κατά της Ελλάδος* [GC], αριθμ. προσφ. 31107/96, παρ. 54, ΕΔΑΔ 2000-ΧΙ). Αποφαινόμενο κατά δικαία κρίση, το Δικαστήριο επιδικάζει στον προσφεύγοντα 2.000 ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

30. Το Δικαστήριο κρίνει ότι αρμόζει να υπολογισθούν οι τόκοι υπερημερίας βάσει του επιτοκίου της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσανξανόμενου κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΩΣ,

1. *Κάνει δεκτή* τη λουπή προσφυγή ως παραδεκτή.
2. *Κρίνει* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 παρ. 1 της Συμβάσεως.
3. *Κρίνει* ότι

α) το διάδικο Κράτος υποχρεούται να καταβάλει στον προσφεύγοντα, εντός τριών μηνών από της ημερομηνίας κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί οριστική συμφώνως προς το άρθρο 44 παρ. 2 της Συμβάσεως, 15.000 (δεκαπέντε χιλιάδες) ευρώ για ηθική ζημία και 2.000 (δύο χιλιάδες) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, συν οιοδήποτε ποσό ήθελε οφείλεται ως φόρος,

β) από της εκπνοής της προθεσμίας αυτής και μέχρι της καταβολής του, το ποσό αυτό θα προσανξανεται με απλό τόκο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο της διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τραπεζής, προσανξανόμενο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα περί δικαίας ικανοποιήσεως κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη Γαλλική γλώσσα, εν συνεχεία κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 7 Φεβρουαρίου 2008 κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 παρ. 2 και 3 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

- υπογραφή -

Søren NIELSEN

Γραμματέας

- υπογραφή -

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος